

Debatt Debatt Debatt

Varför får en missnöjd advokatkund sällan rätt?

Varför får en missnöjd advokatkund sällan rätt i disciplinnämnden och än mindre i domstol? Rubricerade ämne, som jag kortfattat tog upp i FIB:s decembernummer, är alldeles för allvarligt för att raljeras bort som Ingemar Folke gör i februariumret. Rättssäkerhet och likhet inför lagen är grundläggande i ett land som vill kalla sig rättsstat. Folkes sväpande advokatur utan substans har jag dessvärre mött förr från de skrårepresentanter som enbart tänker på sin kår och egen nyttomaximering.

Folke efterlyser litteratur om goda advokater. Troligen vet han att det finns åtskilligt om motsatsen. Läs Jonathan Swift eller titta på bilder av Honoré Daumier som exempel! Även advokaten Göran Luterkort tycker sig i sin minnesteckning över Hans-Göran Franck se denne som närapå den siste ideelle advokaten bland giriga skråbröder.

Folke har läst den offentliga utredningen om advokatväsendet (SOU 1999:31) om möjligt lika illa som han läst om mitt fall. Vare sig JK eller annan myndighet skall i fortsättningen utöva tillsyn. Enda förbättringen för oss kunder kan bli att disciplinnämnden leds av en neutral domare. Hur kan detta bli fråga om statliga advokater?

Även jag ryggar för ett förstatligt advokatväsende! Däremot vill jag ha lösare bindningar mellan kollegorna; bort med primärstadgan om "sammanhållning och samförstånd mellan advokaterna"; bort med höga omsättningskrav för att vinna inträde; och bort med kravet på samtycke av ortens advokatkår för att tas in i kamraderiet. Och inte minst bör klagomål

mot advokater behandlas av en nämnd som är strikt objektiv och partsneutral till sin karaktär. Ungefär som Allmänna Reklamationsnämnden, där man har lika många representanter från kundsidan som leverantörsledet under ordförandeskap av en opartisk juristdomare. Eller som i de danska och norska nämnderna. Sannolikt därför får kunderna bifall i ungefär hälften av anmälningarna i ARN samt advokat kunderna i våra grannländer i över en tredjedel av fallen. I Sverige inte mer än ett eller två fall av tio. (Det högre talet om man även räknar korrigerade advokatfakturer).

Men Advokatsamfundet vidhåller att kontrollen blir bäst när advokaterna granskar varandra just därför att man samtidigt är både kolleger och konkurrenter. I så fall tror man väl också att Åkeriförbundet skulle sköta trafik kontrollen av sina fordon bättre än Statens Bilprovning? "Det är bra att advokaterna dominerar disciplinnämnden – det är de som kan bedöma vad som är god advokatsed", säger Advokatsamfundets generalsekreterare. Med den inställningen är det tur att riksdagen redan bestämt att Åkeriförbundet inte får sköta kontrollbesiktningen själv. Även om än de säkert vet hur bilarna skall vara beskaffade!

Hur kan en sk FIB-jurist bortse från att advokater har ett ofantligt överläge i varje kundförhållande? Tror någon att gemene man förmår lägga fram sina klagomål lika övertygande som advokaten försvarar sina försyndelser inför den nämnd där kollegorna i klar majoritet granskar sig själva? Att det finns ett allvarligt integritetsproblem med att låta den nämnd som gentemot kunden svarar för etik kontrollen bestå i huvudsak av skråbröder, borde vara uppenbart. Dessa har ju uttryckligen lo-

vat varandra sammanhållning och samförstånd (se § 1 Stadgarna)!

Kan man inte tänka sig att lekmännen i tillsynsnämnden utses av den politiska oppositionen efter nominering från kundsammanslutningar, försäkringsbolag, fackliga organisationer etc? Och att ordförandeskapet upprätthålls av de juridiska fakulteterna. Blir nämnden alltför "statlig" om kunder och advokater är i jämvikt? Det övervägande flertalet anmälningar emanerar inte från brott- och tryckfrihetsmål eller där staten är motpart, utan från civila tvistemål och familjeärenden. JK, Svea Hovrätt, Uppsala Juridiska Fakultetsnämnd m fl anser *inte* att kvalitetskontrollen är tillfredsställande (remissvar SOU 1999:31).

Få upplever att Sveriges uråldriga lag om ombud och sysslomän (HB 18:1-10) är betryggande för kunden (§4: "Haver någon fått fullmakt, att för annan göra och låta, och tager den skada därav, som fullmakt gav, skylle sig själv som sig ej bättre föresåg"). Och inte är stödet mycket bättre för kunden i Sveriges torftiga lag om advokater (RB 8:1-8).

Ingen kan väl bestrida att disciplinnämnden är kraftigt partisk med sitt styrkeförhållande 8:3 (9:3 om generalsekreteraren medräknas). Än värre är emellertid att även domstolarna tycks gå advokaterna tillhanda. Hur kan man annars förklara att tusentals missnöjda advokat kunder förgäves har värdjat om korrekt rättvisa. De som går till domstol har ofta starka skäl. Men advokater synes inte behöva ta ansvar i domstol för dåliga jobb eller trolös handläggning – om de inte vill. Vid genomgång av NJA:s register över domar i Högsta domstolen har jag endast funnit en från 1949 där en advokat varit ombud och ansågs ha slarvat.

Debatt Debatt Debatt

Prejudikaten i HD lyser med sin frånvaro! I hovrätterna finns två fall: 1982 respektive 1995. Dessa undantag bekräftar tesen att ingen vanlig klient får rätt mot advokat. Till skillnad från andra jurister, har ju advokaten karaktär av myndighet – om än privat, utan insyn.

Kan det vara så att advokatkåren skyddats av rättsväsendet för att deras trovärdighet skulle etableras och därefter bibehållas? Tror man fortfarande att effekten då blir positiv för hela rättsapparaten anseende? För det var ju så att Sveriges Advokatsamfund bildades 1887 på initiativ av riksdagen och ett 40-tal jurister, sedan en statlig utredning tre år dessförinnan konstaterat: "Det svenska advokatsväsendet erbjuder en verkligt sorglig anblick." Före 1887 hade alltså saksförare och advokater låg status.

Det finns anledning misstänka att rätts-tjänare döljer kollegornas felsteg. Då faller ingen skugga på rättsapparaten är väl tanken. Det kollegiala beskyddet synes vara en oskriven lag. Granskning av avgjorda "advokatmål" visar att det inte spelar någon roll om klienten visar att advokaten varit illojal eller grovt vårdslös och okunnig. Domstolarna i Sverige friar likväl advokaten. Den skadedrabbade kunden lämnas åt sitt öde, hur hederligt denne än har uppträtt.

Min konklusion är obekvämt och svår att ta till sig för den som inte vill störas i sin barnatro. Sanningen kan vara illa täld. Den som däremot kan hålla förutfattade meningar ifrån sig och studerar rätts-historien i jämförelse med övriga skandinaviska länder, börjar undra. Hundratals "advokatmål" i svenska tingsrätter och hovrätter påvisar kränkningar av domar-reglerna och grundlagen RF 1:9 liksom Europakonventionens Artikel 6:1.

"Jag hoppas att jag själv aldrig behöver möta det svenska rättsväsendet i en rättegång. Det känns nästan som att bli lämnad åt slumpen", säger juristdocenten Minna Gräns angående de svenska domstolarnas bevisbedömning i framförallt brottmål. Mot bakgrund av sin juridiska specialitet och med erfarenheter även från Finland och Tyskland tillägger hon: "Om tyska domstolar skulle lämna ifrån sig sådana domskäl, som de svenska i otaligt många fall gör, skulle de utan tvekan återförvisas bli på grund av att de skulle anses strida mot grundlagen..."

"Ni har en märklig rättskultur i Sverige", säger den danske juristdoktorn Lars Bo Langsted. I Danmark och Norge döms nämligen advokater efter samma lag som alla andra. Där har hundratals försumliga advokater dömts till skadeståndsansvar mot bedragna och skadade klienter. Så ska det givetvis vara om en konsult varit vårdslös, trolös eller alltför okunnig. Klienterna får rätt i cirka sextio procent av fallen. Sjuttio sådana domstolsfall bara de senaste fem åren i Danmark borde mana till eftertanke! Att svenska advokater däremot alltid får rätt men aldrig klienten, beror ingalunda på att våra advokater är sällsynt ofelbara! Ge mig en rimlig förklaring, Ingemar Folke!

Bertil Burström

Burström anar en jättekonspiration

Min motvilja mot statligt inflytande på advokatkåren grundades när jag på 1970-talet såg hur de tyska kolleger behandlades vilka hade modet att stå upp mot yrkesförbud och åsiktsförtryck. I varje tysk hovrätt (Oberlandesgericht) är en Anwaltkammer inrättad som kan utesluta

och disciplinärt bestraffa advokater. Den rättning i leden som dessa organ i de fallen såg sig föranlättna att upprätthålla var sannerligen inte till för vare sig advokaterna eller deras klienter!

Advokaten har naturligtvis ett kunskapsmässigt övertag jämfört med klienten; annars vore det ju ingen idé att vända sig till honom. Hans kolleger är bäst skickade att genomskåda om han försöker missbruka detta övertag, när och om han skall försvara sitt handlande i disciplin-nämnden. Vad Burström förbiser är att advokaterna själva har allt att vinna på en sträng tillsyn. Den är nämligen ett av de bästa konkurrensmedlen i kampen om uppdragen med andra som tillhandahåller juridiska tjänster, som revisionsbyråer, banker och juridiska byråer.

Burström har missuppfattat det citerade stadgandet i handelsbalken. Detta handlar, i vart fall numera, enbart om relationen mellan uppdragsgivaren och hans motpart. I förhållandet mellan advokaten och hans klient däremot gäller, som jag angav i min kolumn i FiB/K nr 2/01, normala regler om aktsamhetskrav och skadeståndsansvar.

Det är inte sant att det saknas prejudikat som visar detta. Bara under förra året avgjorde HD åtminstone tre mål som handlade om olika aspekter av advokaters skadeståndsskyldighet. Att inte fler fall går till domstol visar att advokaternas ansvarsförsäkringar på ett fungerande sätt tar hand om de skador som trots allt måste inträffa i en verksamhet som hanteras av människor.

Burström anar en jättekonspiration med domstolsväsendet som beskyddare av advokaterna. Jag lär inte kunna ta de dumheterna ur honom vad jag än säger.

Ingemar Folke